

Luonnos 8.11.2012

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013—2015 ja laiksi verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta. Kohdeyhtiöstä riippumaton yksityinen sijoittaja voisi laissa säädetyin edellytyksin vähentää pääomatulostaan 50 prosenttia vuosina 2013—2015 lain voimaantulon jälkeen osakeyhtiöön sijoittamansa osakepääoman määrästä. Vähennyksen vähimmäismäärä olisi 5 000 euroa ja enimmäismäärä 75 000 euroa vuodessa. Yksittäinen sijoittaja voisi tehdä sijoituksia useampiin kohteisiin, jolloin vähennyksen enimmäismäärä olisi yhteensä 125 000 euroa vuodessa. Kohdeyhtiön veronhuojennukseen oikeuttava sijoitusten enimmäismäärä olisi 2 500 000 euroa 12 kuukauden aikana.

Sijoitus tulee tehdä pieneen yritykseen. Pieni yritys määriteltäisiin yritykseksi, jolla on enintään 50 työntekijää ja jonka taseen loppusumma ja liikevaihto olisivat alle kymmenen miljoonaa euroa.

Vähennystä vastaava määrä palautettaisiin sijoittajan tuloon osakkeista myöhemmin luovuttaessa tai viimeistään kahdeksantena verovuotena sijoituksen tekemisvuoden jälkeen.

Laki sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013—2015 on tarkoitettu tulemaan voimaan vuonna 2013 sen jälkeen, kun Euroopan unionin komissio on hyväksynyt ehdotetun valtiontuen. Laki verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n muuttamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan samasta ajankohdasta. Lakien voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakeja sovellettaisiin verovuosilta 2013—2015 toimitettavissa verotuksissa lain voimaantuloajankohdasta alkaen.

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Pääomatulojen ja luovutusvoittojen verotusta koskeva sääntely

Tuloverolain (1535/1992) 29 §:n 1 momentin mukaan luonnollisen henkilön ja kuolinpesän tulo jaetaan kahteen tulolajiin, jotka ovat pääomatulo ja ansiotulo. Tuloverolain 32 §:ssä säädetään luonnollisen henkilön pääomatuloista, joita ovat omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu sellainen tulo, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Pääomatuloista maksetaan veroa valtiolle. Pääomatulojen veroprosentti on 30. Yli 50 000 euron suuruisten pääomatulojen osalta veroprosentti on 32.

Luovutusvoittoihin liittyvät erityissäännökset

Tuloverolain 10 §:n mukaan verovuonna Suomessa asunut henkilö on yleisen verovelvollisuuden perusteella verovelvollinen täältä ja muualta saamastaan tulosta. Osakeyhtiön osakkeiden luovutuksen perusteella syntyvästä luovutusvoitosta verovelvollisia ovat vain Suomessa yleisesti verovelvolliset henkilöt.

Luovutusvoittojen verotus perustuu pääsääntöisesti realisoituneen voiton verottamiseen. Erityisesti sijoitustoimintaan ei liity yleisistä pääomaverotusta koskevista säännöksistä poikkeavaa sääntelyä lukuun ottamatta pienten, alle 1 000 euron suuruisten luovutusten ilmoittamisvelvollisuudesta vapauttamista.

Luovutusvoiton veronalainen määrä lasketaan siten, että saadusta luovutushinnasta vähennetään luovutetun hyödykkeen hankintameno sekä luovutuksesta aiheutuneet menot. Tuloverolain 46 §:n 1 momentin perusteella hankintamenona saa kuitenkin aina vähentää vähintään 20 prosenttia luovutushinnan määrästä. Jos luovutettu hyödyke on omistettu vähintään kymmenen vuotta, vähennyksen vähimmäismäärä on 40 prosenttia hankintahinnasta.

Luovutusvoittoihin liittyviä erityissäännöksiä sisältyy tuloverolain 48 §:ään, jossa säädetään verovapaista sukupolvenvaihdoksiin liittyvistä luovutusvoitoista, ja 49 §:ään, jossa säädetään osittain verovapaista luovutusvoitoista silloin, kun omaisuutta luovutetaan julkisyhteisöille.

Luovutustappio on tuloverolain 50 §:n 1 momentin perusteella vähennettävissä luovutusvoitoista omaisuuden luovutusvuonna ja viitenä sitä seuraavan vuotena sitä mukaa kuin voittoa kertyy. Saman pykälän 3 momentin 3 kohdan mukaan luovutustappioon rinnastetaan sellainen arvopaperin arvонmenetys, jota voidaan konkurssin tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi pitää lopullisena. Omaisuuden luovuttamisesta syntyvää tappiota ei oteta huomioon pääomatulojen alijäämähyvitystä vahvistettaessa.

Tuloverolain 9 §:n mukaan Suomesta saatua tuloa ei ole osakeyhtiön osakkeiden luovutuksesta saatu tulo ellei kysymys ole osakkeiden perusteella hallitusta huoneistosta saadusta tulosta. Tämä tarkoittaa, että jos verovelvollinen sisäisen lainsäädännön tai verosopimusmääräyksen perusteella ei enää ole verovelvollinen Suomessa, hän ei ole verovelvollinen osakkeiden luovuttamisesta syntyvästä luovutusvoitosta.

1.2 Euroopan unionin sääntely ja komission ratkaisukäytäntö

Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu valtiontuki

Valtiontuesta on säädetty Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklassa. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Artiklan 107 säännös vastaa aiemmin voimassa ollutta Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan säännöstä.

Komissio on antanut valtiontukea koskevaan sääntelyyn liittyen useita tiedonantoja ja suuntaviivoja. Valtiontukisääntöjen soveltamisesta yritysten välittömään verotukseen annetussa tiedonannossa (1998/C384/03) on tarkennettu verotuksen kautta kanavoitavan valtiontuen tunnusmerkkejä seuraavasti:

- tuensaajien on saatava toimenpiteestä etua, joka keventää niiden taloutta yleensä rasittavia maksuja;
- etuuden on oltava jäsenvaltioiden myöntämä tai valtion varoista myönnetty tuki;
- toimenpiteen tulee vaikuttaa kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan;
- toimenpiteen on oltava erityinen tai valikoiva siten, että se suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa eikä valikoivuutta voida perustella yleisen verojärjestelmän luonteella tai taloudellisella rakenteella.

Arvioitaessa valtiontuen tunnusmerkkien täyttymistä verotustoimenpiteen osalta tärkein peruste liittyy tuen valikoivuuteen. Tällöin tarkastellaan sitä, muodostaako toi-

menpide poikkeuksen yleisestä verojärjestelmästä. Verotoimenpiteet, jotka ovat kaikkien jäsenvaltion alueella toimivien taloudellisten toimijoiden saatavilla, ovat periaatteessa luonteeltaan yleisiä toimenpiteitä. Tällöin ne ovat yhtäläisin perustein kaikkien yritysten saatavilla eikä niiden soveltamisalaa ole rajoitettu.

Jos verotoimenpiteen katsotaan olevan erityinen tai valikoiva siinä suhteessa, että se suosii jotakin yritystä tai tuotannonalaa eikä valikoivuutta voida perustella yleisen verojärjestelmän luonteella tai taloudellisella rakenteella, verotoimenpide katsotaan vakiintuneen menettelytavan ja oikeuskäytännön mukaan valtiontueksi.

Vaikka toimenpide katsottaisiin valtiontueksi, se voidaan kuitenkin katsoa yhteismarkkinoille sopivaksi lähinnä perustamissopimuksen 107 artiklan 3 kohdassa säädettyjen poikkeusten nojalla. Hyväksyttävinä voidaan pitää muun muassa tukea jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen sekä tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen. Komissio on antanut lukuisia tukimuotokohtaisia tiedonantoja, suuntaviivoja ja puitteita sekä yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen, joissa on määrätty edellytyksistä, joiden perusteella valtiontuki voidaan katsoa yhteismarkkinoille soveltuvaksi.

Valtiontuen suuntaviivat

Komissio on antanut yhteisön suuntaviivat valtiontuesta pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten edistämiseksi (2006/C 194/02), jäljempänä riskipääomasuuntaviivat. Näissä suuntaviivoissa vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä riskipääomasijoituksia edistävää valtiontukea voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana. Suuntaviivoissa selitetään, milloin on kyse Euroopan unionista tehdyn sopimuksen, jäljempänä SEUT, 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta valtiontuesta ja mitä kriteerejä komissio soveltaa arvioidessaan riskipääomatoimenpiteiden soveltuvuutta yhteismarkkinoille SEUT 108 artiklan 3 kohdan perusteella.

Riskipääomasuuntaviivojen kohdassa 2.2. Määritelmät, businesenkeleillä tarkoitetaan varakkaita yksityishenkilöitä, jotka sijoittavat suoraan uusiin kasvaviin yrityksiin, joita ei noteerata pörssissä, ja opastavat niitä. Tavallisesti businesenkelit saavat vastineeksi osuuden yrityksen pääomasta, mutta ne saattavat järjestää myös muuta pitkäaikaista rahoitusta.

Komissio on antanut asetuksen (EY) N:o 800/2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti, jäljempänä yleinen ryhmäpoikkeusasetus. Asetuksessa vapautetaan ilmoittamisvelvollisuudesta riskipääoman muodossa myönnettävä tuki silloin, kun sitä hallinnoidaan pääomasijoitusrahastossa, joka tavoittelee voittoa ja jota hoidetaan liiketa-

loudellisin perustein. Tässä esityksessä ehdotettava riskipääomasijoitusta koskeva valtiontuki ei ole yleisessä ryhmäpoikkeusasetuksessa mainittu ilmoitusvelvollisuudesta vapautettu toimenpide, koska ehdotettava vähennys koskee yksityishenkilöiden henkilökohtaisia suoria sijoituksia kohdeyrityksiin.

Euroopan unionin tuomioistuimen ratkaisussa Saksa v. komissio C-156/98 valtiontueksi katsottiin se välillinen etu, jonka pääomasijoituksen kohdeyhtiö sai sijoituksesta, jonka sijoittaja teki saadakseen verotuksessa hyväkseen luovutusvoiton verovapauden. Riskipääomasuuntaviivojen kohdassa 3.2. komissio toteaa, että suuntaviivoissa tarkoitetut toimet voivat muodostua tueksi kolmelle taholle. Toimenpiteet voivat olla tukea sijoittajille, järjestelyssä mahdollisesti mukana oleville sijoitusrahastoille ja yrityksille, joihin varoja sijoitetaan. Etenkin silloin, kun sijoittajien, sijoitusvälineiden tai sijoitusrahaston tasolla on kyse valtiontuesta, komissio katsoo, että tuki siirtyy sijoituskohteena oleviin yrityksiin ainakin osittain ja, että ne näin myös saavat tukea.

Komissio on riskisijoittamista koskevassa päätöskäytännössään arvioinut riskisijoittamisen luonnetta valtiontukena. Merkittävää arviointia sisältyy komission valtiontukipäätökseen, C(2010)5244, Valtiontuki N 100/2010, joka koskee Alankomaissa voimassa olevaa riskisijoittamisen tukijärjestelmää. Päätöksessään komissio on linjannut riskipääomasijoitustoimenpiteen luonnetta suhteessa valtiontukeen silloin, kun veronhuojennus myönnetään vain luonnollisille henkilöille näiden henkilökohtaisessa verotuksessa. Komissio toteaa, että koska SEUT koskee vain yritystoimintana harjoitettua taloudellista toimintaa, jossa tarjotaan markkinoille palveluita tai tavaroita, sopimusta ei sovelleta yksityishenkilöiden harjoittamaan toimintaan silloin, kun toiminta ei ole luonteeltaan yritystoimintaa. Sijoittajan valtion varoista saama taloudellinen etu tulee kuitenkin välillisesti sijoituskohteena olevan yrityksen hyödyksi, kun se saa lisäpääomaa, jota se ei ilman sijoittajan saamaa etua saisi. Yritykselle välillisesti myönnettävässä edussa on toimenpiteen kokonaisarviointin perusteella kysymys valtiontuesta.

Koska ehdotettava veronhuojennus on SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, se on ilmoitettava komissiolle riskipääomasuuntaviivojen mukaan hyväksyttäväksi toimenpiteeksi ennen sen voimaansaatamista. Ilmoitusmenettely esilmoituksineen ja varsinaisine komission käsittelyineen kestävät yleensä käytännössä puolesta vuodesta yhteen vuoteen.

Riskipääomasuuntaviivoissa on todettu, että mikäli komissio on saanut täydellisen ennakkoilmoituksen, joka osoittaa, että kaikki tietyt suuntaviivoissa esitetyt ehdot täyttyvät, komissio pyrkii tekemään tuesta pika-arvion. Tästä säädetään 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetussa neuvoston asetuksessa N:o 659/1999, joka koskee Eu-

roopan yhteisöjen perustamissopimuksen 93 artiklan soveltamisen yksityiskohtaisia sääntöjä.

Soveltuvuusedellytyksiksi suuntaviivoissa mainitaan muun muassa

- sijoituserien enimmäismäärien noudattaminen,
- kohdeyhtiöiden suuruuden määrittelemineen,
- oman pääoman ehtoisuuden noudattaminen
- yksityisten sijoittajien osallistumisen edellyttäminen ja
- tuettavien sijoituspäätösten perustuminen perusteltuihin tuotto-odotuksiin ja liiketaloudellisiin syihin.

Viimeksi mainittu edellytys täyttyy suuntaviivojen perusteella silloin, kun toimenpiteisiin osallistuu merkittävä määrä yksityisiä sijoittajia sijoituksin, jotka tehdään kohdeyritysten pääomaan ja jokainen sijoitus perustuu liiketoimintasuunnitelmaan, jossa osoitetaan hankkeen elinkelpoisuus. Lisäksi kunkin sijoituksen osalta on tehtävä selkeä ja realistinen irtautumissuunnitelma.

Komission valtiontukea koskevassa päätöksessä, C(2010)5244, Valtiontuki N 100/2010, joka koskee Alankomaiden ilmoittamaa yksityishenkilöitä koskevaa riskisijoitusjärjestelmää, komissio on ottanut tarkemmin kantaa liiketoiminta- ja irtautumissuunnitelmien sisältöön. Päätöksen kohdassa (17) todetaan, että Alankomaiden järjestelmässä edellytetään, että jokaisesta sijoituksesta on laadittu ennen sijoituksen tekemistä liiketoimintasuunnitelma, joka sisältää yksityiskohtaiset tiedot tuotteista, myynnistä ja tuloskehityksestä. Näistä tiedoista on käytävä ilmi tuotteen toteuttamiskelpoisuus. Lisäksi edellytetään selkeän ja realistisen irtautumissuunnitelman laatimista. Yhtiön tilintarkastajan on vahvistettava suunnitelmat.

Päätöksen kohdassa (72) komissio toteaa johtopäätöksensä, että koska järjestelmässä edellytetään etukäteen jokaiselta kohdeyhtiöltä liiketoimintasuunnitelmaa, josta ilmenee sen liiketoiminnan toteuttamiskelpoisuus ja varmistetaan sijoittajille sijoituksesta irtautumismahdollisuus, voidaan todeta investoinnin perustuvan riittäviin etukäteen laadittuihin suunnitelmiin, joiden voidaan katsoa täyttävän suuntaviivojen kohdissa 4.3.5. (b) ja (c) edellytettävien etukäteissuunnitelmien vaatimukset.

Komission riskipääomasuuntaviivoissa edellytetään valtiontukia koskevien tukikattojen noudattamista. Riskipääomasijoituksia vastaanottavan kohdeyhtiön saamia muita valtiontukia on supistettava 50 prosentilla kolmen sijoitusta seuraavan vuoden aikana, mikäli saatuja varoja käytetään samojen tukikelpoisten kustannusten kattamiseen. Supistamisvaatimus ei koske valtiontukia, jotka on vahvistettu komission tiedonannossa Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle (EUVL C 323/1, 30.12.2006) tai komission asetuksessa (EY)

N:o 800/2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti, yleinen ryhmäpoikkeusasetus.

Komission suuntaviivoissa edellytetään noudatettavaksi useita menettelyvaatimuksia, jotka koskevat valtiontukien kasautumista, tukien supistamista kasautumistilanteissa ja tukien myöntämisen seurantaa. Lisäksi edellytetään vuosittaista raportointia komissiolle riskipääomatoimenpiteen perusteella tehdyistä sijoituksista ja sijoituksia saaneista yrityksistä. Komissio voi pyytää lisätietoja myönnettyistä tuista tarkistaakseen, onko tukitoimenpiteen hyväksymispäätöksessä asetettuja ehtoja noudatettu.

1.3 Kansainvälinen kehitys ja käytäntö

Yleistä

Erilaisia riskipääomasijoittamiseen liittyviä verohuojennuksia on Euroopan unionin jäsenvaltioissa käytössä Isossa-Britanniassa, Ranskassa, Irlannissa, Alankomaissa, Italiassa ja Portugalissa. Ruotsissa on tammikuussa 2012 valmistunut asiaa koskeva työryhmämietintö, Skatteincitament för riskkapital, Statens officiella utredningar, SOU 2012:3. Yhdysvalloissa riskipääomasijoittamista tuetaan veronhuojennuksilla useissa osavaltioissa.

Riskipääomasijoittamisen veronhuojennusmalleissa on lähtökohtaisesti kaksi vaihtoehtoa: sijoitushetkellä annettavat huojennukset ja luovutusvoittoverotuksessa myönnettävät huojennukset tai näiden yhdistelmät.

Sijoitushetkellä annettavalla veronhuojennuksella tarkoitetaan sijoitusvuonna sijoituksen perusteella myönnettävää vähennystä pääoma- tai ansiotuloverotuksessa. Tällainen malli on käytössä Isossa-Britanniassa, Irlannissa, Ranskassa sekä Alankomaissa.

Luovutusvoittoverotuksessa annettava huojennus tarkoittaa luovutusvoiton verovapautta kokonaan tai osittain. Tällöin yleensä edellytetään tiettyä vähimmäisomistusta. Edellytyksenä voi olla myös varojen uudelleensijoittaminen ehdot täyttävään kasvuyritykseen.

Iso-Britannia

Isolla-Britannialla on ollut 1980-luvun alusta lähtien veronhuojennuksia yksityishenkilöille, jotka investoivat noteeraamattomiin yrityksiin. Tällä hetkellä on käytössä Enterprise Investment Scheme, jäljempänä EIS. EIS-säännösten tarkoituksena on helpottaa pienten, noteeraamattomien yritysten ulkoisen pääoman hankintaa tarjoa-

malla erilaisia veronhuojennuksia yksityishenkilöille, jotka sijoittavat tällaisiin yrityksiin.

Huojennukset koskevat vain sijoittajaa, joka ei ole intressiyhteydessä yritykseen. Verosta tehtävä vähennys tehdään tuloverotuksessa noteeraamattomien uusien osakkeiden hankinnan yhteydessä. Vähennys on 30 prosenttia osakkeiden hankintahinnasta, korkeintaan 100 000 punttaa. Investoinnit tai osa niistä voidaan siirtää aiemmille verovuosille, jos huojennukselle annettu yläraja ei ylity kyseisenä vuonna. Vuosittainen minimisijoitus on 500 punttaa ja maksimisijoitus on 1 000 000 punttaa.

Sijoittajan tulee täyttää useita ehtoja saadakseen veronhuojennuksen. Yksityishenkilöllä ei saa olla kytköksiä EIS:iin oikeuttavaan yritykseen tai mihinkään sen tytäryhtiöihin kahta vuotta ennen EIS-osakkeiden liikkeellelaskua eikä kolmea vuotta sen jälkeen tai kolmea vuotta ennen yrityksen toiminnan aloittamisesta. Sijoittaja ei voi olla yhtiön työntekijä, osakas tai kuulua yhtiön johtoon. Poikkeus tästä on businesenkeli, jolla ei ole välillistä tai välitöntä määräysvaltaa yhtiössä. Businesenkeli ei voi omistaa enempää kuin 30 prosenttia osakepääomasta eikä hänellä saa olla enempää kuin 30 prosenttia äänivallasta. Lisäksi sijoittajalla on mahdollista saada osakkeiden myyntivoiton verovapaus kolmen vuoden jälkeen siitä, kun EIS-huojennus on annettu. Myös muiden hyödykkeiden luovuttamisesta syntyneet luovutusvoitot voidaan siirtää eteenpäin, jos tuotot investoidaan uusiin EIS-järjestelmään kuuluviin osakkeisiin. Jos yksityishenkilö lahjoittaa tai myy osakkeita kolmen vuoden kuluessa voitolla, kaikki saadut veronhuojennukset peritään takaisin ja tulo verotetaan uudelleen. Jos yksityishenkilö myy osakkeita tappiolla, huojennus peritään takaisin korottamalla myyntituottojen määrää 20 prosentilla.

Jotta sijoitusten kohdeyritykset voivat kuulua EIS-järjestelmään, yhtiöiden tulee harjoittaa kaupallista liiketoimintaa. Vähennyksen piiristä on lisäksi rajattu pois useita toimialoja, kuten kiinteistöliiketoiminta, finanssiala, oikeus- ja kirjanpitoalvelut ja maatalous. Yritysten tulee olla listaamattomia osakkeiden liikkeellelaskun aikana. Vähennys koskee sijoituksia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joilla tulee olla kiinteä toimipaikka Isossa-Britanniassa.

Kaikki sijoitettavat varat on sijoitettava yhtiöön rahana osakeannissa ja näin saadut rahat on käytettävä kokonaan huojennukseen oikeutettuun liiketoimintaan kahden seuraavan vuoden aikana.

Järjestelmää hallinnoi verohallinnon Small Company Enterprise Centre, SCEC, joka tarkistaa jokaisen sijoittajille suunnatun osakeannin osalta, että kohdeyhtiö täyttää järjestelmään kuulumisen edellytykset. Sen jälkeen, kun SCEC on todennut, että

suunniteltu osakeanti täyttää vaaditut ehdot, yhtiö saa verohallinnolta todistuksen, jonka se antaa mahdolliselle sijoittajalle verovähennyksen vaatimista varten.

Irlanti

Irlannissa on ollut käytössä veronhuojennuksia riskipääomasijoittajille vuodesta 1984. Tällä hetkellä käytössä ovat komission hyväksymät Employment and Investment Incentive, EIIS, joka on yleinen riskipääomakannustin ja sitä täydentävä Seed Capital Scheme, SCS, joka on uusille yrittäjille tarkoitettu kannustinjärjestelmä. Molemmat ovat vuodelta 2011. EIIS järjestelmä on hyvin samankaltainen kuin Ison-Britannian EIS järjestelmä. Yksityishenkilön tekemän sijoituksen perusteella myönnetään sijoituksen määrästä 30 prosentin suuruisen enintään 150 000 euron määräinen tuloveronhuojennus. Vähennyksen saaminen edellyttää, että sijoittaja pitää hankimansa osakkeet vähintään kolmen vuoden ajan. Veronhuojennus on mahdollista siirtää vähennettäväksi seuraaville verovuosille, jos sijoitus ylittää 150 000 euroa tai jos sijoittajalla ei ole sijoituksen tekemisvuonna tuloja, joista vähennyksen voisi tehdä. Vähennys voidaan myöntää heti, jos kysymyksessä on jo olemassa oleva yhtiö ja neljän kuukauden jälkeen, jos kysymys on uudesta yrityksestä. Vähennyksen määrää voidaan korottaa 11 prosentilla, jos sijoitus on kasvattanut yhtiössä olevien työntekijöiden määrää tai jos sijoitus on käytetty tutkimus- ja kehitystyön rahoittamiseen. Järjestelmään ei kuulu luovutusvoittojen verovapautta.

Sijoittajien tulee olla verovelvollisia Irlannissa. Sijoittajan tulee olla riippumaton suhteessa kohdeyritykseen eli hän ei voi olla suoraan tai välillisesti yhtiön osakas. Osakkaalle ei ole asetettu erityisiä osaamiseen tai varallisuuteen liittyviä vaatimuksia tai hyväksymismenettelyä.

Kohdeyhtiön tulee olla pörssissä noteeraamaton yhtiö. Sen tulee olla komission määrittelyjen mukainen pieni tai keskisuuri yritys, joka on rekisteröity Irlannissa tai sellainen ETA-valtiossa rekisteröity pääomayhtiö, joka harjoittaa kiinteässä toimipaikassa kaupallista toimintaa Irlannissa. Kohdeyhtiön tulee harjoittaa toimintaa tietyillä erikseen määrätyillä toimialoilla. Yhtiön tulee käyttää saamansa pääoma yhtiön toiminnan edistämiseen tietyn ajan kuluessa. Yhtiötä koskevien edellytysten tulee täyttyä vähintään kolmen vuoden ajan.

Hankittaviin osakkeisiin ei saa liittyä erityisiä etuoikeuksia eikä niihin saa muutenkaan liittyä ehtoja, jotka poistaisivat sijoittajan riskin.

Kohdeyhtiön toimialasta riippuen sen on joillakin erityisillä toimialoilla hankittava määrätyiltä viranomaisilta hyväksyntä tai lausunto siitä, että sijoitus voidaan ottaa verovähennyksen perusteeksi.

Alankomaat

Alankomaat sai 23 päivänä heinäkuuta 2010 komissiolta luvan sallia veronhuojennuksia pieniin ja keskisuuriin yrityksiin tehtyjen sijoitusten perusteella. Tarkoitus oli, että veronhuojennukset tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2011. Käyttöönotto on kuitenkin viivästynyt komission ottaessa asian uudelleen käsittelyyn. Tämä johtuu siitä, että alun perin hyväksyttyyn järjestelmään on tehty muutoksia.

Suunniteltu veronhuojennus annettaisiin yksityishenkilöille, jotka sijoittavat hollantilaiseen pieneen tai keskisuureen yritykseen tai pieneen tai keskisuureen ETA-alueella kotipaikkaansa pitävään yritykseen, jolla on kiinteä toimipaikka Alankomaissa. Sijoitukset yrityksiin voidaan tehdä suoraan tai erityisten rahastojen kautta.

Huojennuksella annetaan poikkeus kaavamaiseen pääomaverotukseen viitenä vuotena sekä verovähennys tuloverotuksessa, jonka määrä on 7,5 prosenttia tehdystä investoinnista, enintään 2 813 euroa. Huojennus myönnetään sekä suorissa sijoituksissa pieniin ja keskisuuriin yrityksiin sekä epäsuorissa sijoituksissa rahastojen kautta. Tällöin edellytetään, että rahasto investoi vähintään 70 prosenttia pääomastaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Kohdeyhtiön osakkeiden on oltava noteeraamattomia ja huojennukseen oikeuttava osakeanti ei saa ylittää 1,5 miljoonaa euroa vuodessa. Jos osakkeet myydään alle kolmen vuoden omistustajan kuluttua, lakkaa vähennysoikeus taannehtivasti. Yrityksellä, joka suorittaa osakeannin, ei saa olla taloudellisia ongelmia eikä se voi toimia tietyillä toimialoilla, muun muassa laivanrakennus-, hiili- tai terästeollisuudessa.

Jokaisen sijoituksen on perustuttava tilintarkastajan todentamaan liiketoiminta- ja irtautumissuunnitelmaan.

Ranska

Ranskassa yksityishenkilö, joka sijoitti ennen 31 päivä joulukuuta 2012 tietyt ehdot täyttäviin pieniin ja keskisuuriin uusiin tai jo toimiviin yrityksiin, on oikeutettu veronhyvitykseen, joka on 25 prosenttia sijoituksen määrästä. Enimmäissijoitus on 20 000 euroa vuodessa, tai jos sijoitus on tehty 1 päivä tammikuuta 2009 alkaen pieniin yrityksiin, maksimisijoitus on 50 000 euroa. Sijoituksen se osa, joka ylittää vuosittaisen maksimisijoituksen, voidaan siirtää seuraaville neljälle vuodelle.

Kohdeyrityksen tulee olla kasvuyritys. Tätä kriteeriä arvioidaan työntekijöiden lukumäärän kasvulla. Yrityksen henkilöstömäärän tulee olla kasvanut 15 prosentilla kahden edellisen vuoden aikana, jotta sitä voidaan pitää huojennuksen kohteena.

Osakkeet on omistettava vähintään viisi vuotta. Jos omistusaika ei täyty, huojenus peritään takaisin.

Lisäksi Ranskassa verovelvolliset yksityishenkilöt voivat sijoittaa osakesäästörahas-
toon, joka sijoittaa varansa osittain innovatiivisiin yrityksiin ja osittain paikallisiin tai
alueellisiin yrityksiin. Osakesäästörahas-
toon sijoittaminen oikeuttaa tietyin edellytyk-
sin veroetuihin, muun muassa sijoituksen luovutusvoiton verovapauteen.

1.4 Nykytilan arviointi

Riskipääomasijoitukset Suomessa

Merkittävimmät julkisia varoja kanavoivat riskirahoittajat Suomessa ovat Finnvera Oyj, Suomen Teollisuussijoitus Oyj ja Tekniikan edistämissäätiö, Tekes. Suomeen on lisäksi perustettu riskipääomasijoitusrahasto, Aloitusrahasto Vera Oy, joka aloitti toimintansa vuoden 2005 alusta. Komissio hyväksyi rahastoa koskevan valtiontuki-
toimen päätöksellään N 395/2007. Kyseessä on Finnveran tytäryhtiö, joka teki suoria sijoituksia vuonna 2011 noin yhdeksällä miljoonalla eurolla ja rahastosijoituksia nel-
jällä miljoonalla eurolla, joista osa kanavoitui alkaville yrityksille. Samanaikaisesti
Averan kanssa yksityishenkilöt sijoittivat noin kymmenen miljoonaa euroa. Finnve-
ran arvion mukaan sen rekisteröimien 140 yksityishenkilösijoittajan lisäksi Suomesta
löytyisi tällä hetkellä saman verran muiden yksityisten henkilöiden tekemiä sijoituk-
sia.

Valtion harjoittamaa sijoitustoimintaa koskevan työnjaon mukaan alkuvaiheen yrityk-
sen sijoitustoiminta sekä suorat että rahastosijoitukset kuuluvat Finnveralle. Alkavien
yritysten kasvuvaiheen sijoitustoiminta kuuluu Teollisuussijoitukselle, joka teki
vuonna 2011 suoria kasvusijoituksia 13 miljoonalla eurolla ja antoi rahastositoumuk-
sia 15 miljoonalla eurolla. Tekes myönsi vuonna 2011 nuorille innovatiivisille yrityk-
sille avustusta 32,6 miljoonaa euroa ja samoille yrityksille tutkimus- ja tuotekehitys-
tukea 16,3 miljoonaa euroa, josta 15,8 miljoonaa euroa oli lainaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asettaman kasvu- ja omistajayrittäjyyden seurantatyö-
ryhmän raportissa, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 42/2009, on kasvuyrittä-
jyyden puute koettu Suomessa keskeiseksi elinkeino- ja innovaatiopoliittiseksi on-
gelmaksiksi. Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen, ETLA:n, työ- ja elinkeinoministeriölle
3 päivänä syyskuuta 2009 laatimassa selvityksessä todetaan, että suomalaisista yri-
tyksistä viisi prosenttia täyttää kansainvälisissä vertailuissa käytetyn kasvuyrityksen
määritelmän. Tällöin on kysymys yrityksestä, jonka henkilöstön vuotuinen kasvu on
keskimäärin yli 20 prosenttia kolmen vuoden aikana. Tulos on kansainvälisesti ver-

tailtuna tyypillinen tulos. Sen sijaan yritysten kasvuhaluukkuus näyttäisi olevan Suomessa muita maita alhaisempi.

Yrityksen koon kasvettua rahoitusta voi saada myös niin sanotuilta Private equity -markkinoilta, joilla toimijoina ovat usein kansainväliset pääomasijoittajat. Pääomasijoittajat eivät kuitenkaan yleensä sijoita alkuvaiheen riskipitoisiin yrityksiin, vaan tulevat mukaan vasta myöhemmin. Private equity -markkinoiden koko Suomessa on noin 350 miljoonaa euroa.

Laissa valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi (1336/2006) säädetään, että lain tarkoituksena on edistää taloudellista kasvua, työllisyyttä sekä muita elinkeinopoliittisia tavoitteita myöntämällä avustuksia erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten kasvua, kehittämistä ja perustamista edistäviin hankkeisiin. Lain mukaisia avustuksia suunnataan korkeatasoisiin, yritystoimintaa edistäviin hankkeisiin tavoitteena yritysten pitkän aikavälin kilpailukyvyn parantaminen.

Aloittavien yritysten rahoitus on pitkälti julkisen rahoituksen varassa, ja ongelma on nimenomaan yksityisten sijoittajien vähäisyys. Potentiaalinen yksityinen sijoittajaryhmä alkaviin yrityksiin ovat yksityishenkilöt, jotka jo sijoittavat varallisuuttaan muihin sijoitusluokkiin, mutta eivät alkaviin yrityksiin niiden riskialttiuden vuoksi. Valtion riskirahoittajat kohdistavat rahoituksensa tyypillisesti tarkoin valikoiden harvalukuiseen määrään yrityksiä ja kohtuullisen suurina määrinä yritystä kohden, kun taas yksityissijoittajat kattavat huomattavasti laajemman joukon yrityksiä ja sijoittavat vastaavasti pienempiä määriä. Näin valtion suora riskirahoitus ja yksityishenkilöiden sijoitukset täydentävät toisiaan. Yksityishenkilöt tuovat lisäksi yrityksiin kokemukseen perustuvaa alkavaan kasvuun tarvittavaa osaamista, mikä puuttuu valtion riskirahoittajilta.

Suomessa businessenkeleille tai muille kasvuyrityksiin sijoittaville yksityissijoittajille ei ole säädetty erityiskannustimia tai huojennuksia verolainsäädännössä, vaan valtiontuki on myönnetty suorana tukena tai korkotukena. Siemen- tai kasvuvaiheen yritykseen tehtävän riskisijoituksen verokohtelu määräytyy siten samalla tavalla kuin muidenkin sijoitusten verokohtelu.

2 Keskeiset ehdotukset

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus päätti 22 päivänä maaliskuuta 2012 osana kehysriihipäätöstä toteuttaa vuosina 2013—2015 voimassa olevan määräaikaisen yksityishenkilöitä riskipääoman sijoittamiseen kannustavan verovähennyksen.

Vähennyksen käyttöön ottamiseksi ehdotetaan säädettäväksi laki sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013—2015. Koska lailla luotaisiin uusi veronhuojennus, jonka toteuttaminen edellyttää erityisten ehtojen täyttämistä ja unionin valtiontukisäännösten laajaa huomioon ottamista, siitä on tarpeen säätää lailla.

Huojennuksen tavoite on saada lisää pääomaa alkuvaiheessa oleviin kasvuyrityksiin, jotka eivät yhtiön riskipitoisuuden vuoksi tai muista syistä saa riittävästi esimerkiksi pankkirahoitusta. Businessenkeleille kohdistettavan veronhuojennuksen tavoitteena on edistää pääomasijoitusten ja liiketoimintaosaamisen siirtymistä pieniin alkaviin yrityksiin. Kuten edellä on esitetty, alkavien yritysten ongelmana on pidetty liian vähäistä yksityissijoittajien määrää sekä erityisesti kansainvälisen liiketoimintaosaamisen puutetta. Veronhuojennuksen tarkoituksena olisi lisätä yksityisen pääoman tarjontaa alkavien yritysten rahoituksessa. Tarkoituksena olisi erityisesti, että sijoittajat olisivat kokeneita liike-elämän ammattilaisia, jotka antaisivat yrityksen käyttöön pääoman lisäksi liiketoimintaosaamistaan.

Veronhuojennuksen saaja ja sijoitus yhtiön osakepääomaan

Uudella veronhuojennuksella tavoitellaan kahta asiaa: pääoman saamista kasvavaan, alkuvaiheen yritykseen sekä liiketoimintaosaamisen saamista yhtiön käyttöön. Yrityksen kasvun esteenä on pidetty paitsi rahoituksen puuttumista, myös liian vähäistä kansainvälistä liiketoimintaosaamista. Businessenkeli voisi toimia yhtiön neuvonantajana tai hallituksen jäsenenä.

Verolainsäädännössä ei ole mahdollista määritellä businessenkeli-sijoittajaa siten, että myönnettävä huojennus rajattaisiin sijoittajan erityisominaisuuksien, kuten osaamisen, kokemuksen tai ammattitaidon perusteella. Myöskään muiden maiden verokannustimissa ei ole tätä tehty. Sijoittajalle asetettu ainoa kriteeri on yleensä se, että sijoittaja ei voi kuulua sijoituksen kohteena olevan yhtiön tai sen osakkaiden lähipiiriin. Koska huojennuksen tarkoitus on kannustaa sijoittajia myös tuomaan omaa henkilökohtaista osaamistaan sijoituskohteen toimintaan, huojennuksen saaja on syytä rajata vain luonnollisiin henkilöihin, eikä huojennusta saa yhtiön kautta tehdyistä sijoituksista.

Koska businessenkeli-sijoittajaa ei pystytä verolainsäädännössä määrittelemään, huojennus olisi yleinen veronhuojennus kaikille määrätynlaisiin yhtiöihin sijoittaville henkilöille. Jotta bisnesenkelit saataisiin sitoutumaan yhtiöön ja tuomaan sinne osaamisensa, sijoitukselta on edellytettävä suhteellisen korkeaa alarajaa. EU:n valtiontukisäännökset edellyttävät, että huojennukseen oikeuttavalle sijoitukselle tulee asettaa myös yläraja.

Vähennyksen määrä olisi 50 prosenttia kohdeyhtiöön sijoitetun uuden osakepääoman määrästä. Vähennyksen määrä olisi vähintään 5 000 euroa ja enintään 75 000 euroa. Vähennyksen saisi siten 10 000 —150 000 euron suuruista sijoituksista. Yksittäinen sijoittaja voisi sijoittaa useampaan kohdeyhtiöön. Tällöin vähennyksen määrä olisi 125 000 euroa ja vähennyksen perusteena oleva sijoitusten yhteismäärä olisi 250 000 euroa. Kohdeyhtiö voisi vastaanottaa sijoituksia yhteensä 2 500 000 euroa vuoden aikana.

Muissa valtioissa käytössä olevissa järjestelmissä sijoitus vastaa yleensä enintään 30 prosenttia yhtiön osakkeista ja sijoitus tehdään osakeannissa merkittävänä uusina osakkeina. Huojennukseen oikeuttava osakesijoitus ehdotetaan tehtäväksi rahana sijoituksen kohdeyhtiön osakepääomaan ja sijoitus rajattaisiin koskemaan sellaisia osakkeita, joihin ei voi liittyä mitään erityisiä taloudellisia oikeuksia, kuten poikkeuksellista oikeutta osinkoon tai jako-osuuteen yhtiön purkautuessa.

Kannustin rajattaisiin koskemaan vain vähemmistö-sijoituksia, joiden kautta aloitusvaiheessa olevat yritykset voivat saada tarvittavaa pääomaa ulkopuolisen tekemistä sijoituksista. Koska sijoittajan ei ole tarkoitus olla yhtiössä toimiva pääasiallinen yrittäjä, vaan liiketoimintaosaamistaan ja rahoitusta tuova yhtiön ulkopuolinen sijoittaja, vähennys ei koske yrityksen aikaisempaa omistajaa. Sijoittajan omistuksen pitäisi olla alle 50 prosenttia yhtiön osakepääomasta eikä sijoittajalla saisi olla määräämisvaltaa yhtiössä äänivallan tai muullakaan perusteella.

Sijoituksen olisi tarkoitus olla yhtiön käyttöön tulevaa uutta pääomaa. Verovähennystä ei ole perusteltua myöntää silloin, kun kohdeyhtiöllä ei ole pääoman tarvetta. Tällaisesta tilanteesta olisi kysymys silloin, kun yhtiöstä olisi jaettu varoja osakkaille. Verovähennyksen edellytykseksi olisi asetettava, että yhtiöstä ei olisi viimeisen kolmen vuoden kuluessa jaettu osakkaille muita kuin osingonjakoon perustuvia varoja.

Vähentämättä jäävää sijoituksen osuutta ei otettaisi huomioon laskettaessa tuloverolain 60 §:n mukaista alijäämähyvitystä eikä pääomatulolajin tappiota. Jos tätä rajausta ei tehdä, tulisi vähennys pääomatulojen puuttuessa vähennettäväksi osittain ansiotulojen verotuksessa.

Kohdeyhtiö

Valtiontukisäännösten mukaan valtiontuki saa kohdistua pieneen yritykseen sen siemen-, käynnistys- ja laajentamisvaiheessa. Jotta tuki voidaan kohdistaa aloittavan yrityksen kaikkiin kehitysvaiheisiin, veronhuojennus rajattaisiin koskemaan listamattomia pieniä osakeyhtiöitä.

Kohdeyhtiön tulisi harjoittaa elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaista elinkeinotoimintaa. Unionin valtioneuvoston edellyttävät, että tukea ei myönnetä laivanrakennusteollisuuteen eikä hiili- tai terästeollisuuteen. Veronhuojennuksen tarkoitus on nimenomaan kannustaa pääoman sijoittamista uuteen innovatiiviseen liiketoimintaan, jolla on muutoin vaikeuksia saada tarvittavaa aloituspääomaa. Sen vuoksi ehdotetaan, että huojennuksen soveltamisalan ulkopuolelle rajataan myös kiinteistöliiketoiminta, luottolaitos- ja vakuutusliiketoiminta sekä osake- ja rahoitusmarkkinoilla tapahtuva sijoitustoiminta.

Kohdeyhtiön tulisi olla aidosti uusi yritys, joka harjoittaa uutta liiketoimintaa. Tästä syystä se ei voisi olla yritys, joka on perustettu jatkamaan aikaisemmin harjoitettua toimintaa esimerkiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaisten yritysjärjestelyjen, sulautumisen, jakautumisen tai liiketoimintasiirron avulla.

Koska tarkoitus on, että tehty sijoitus olisi yhtiön käyttöön tulevaa lisäpääomaa, edellytettäisiin, että sijoitus tehdään osakeannissa merkittävänä uusina osakkeina ja sijoitus yhtiöön tehdään rahasuorituksena.

Verovähennyksen saamisen edellytys olisi se, että kohdeyhtiö esittää toiminnastaan liiketoimintasuunnitelman, jonka perusteella voidaan luotettavasti arvioida sijoituskohteena olevan yhtiön tulevaisuudennäkymät. Lisäksi sijoittajan ja yhtiön on yhdessä laadittava selkeä irtautumissuunnitelma, jossa arvioidaan ne olosuhteet ja edellytykset, joissa osakkeista voidaan luopua.

Verovähennyksen lukeminen tuloksi

Sijoitushetkellä saatava vähennys palautettaisiin pääomatulona sijoittajan verotukseen, kun osakkeista luovutaan tai niiden arvo todetaan lopullisesti menetetyksi. Tarkoituksena on, että vähennyksestä ei tule lopullista veroetua. Sen vuoksi vähennys luettaisiin tuloksi viimeistään kahdeksantena sijoituksen tekemistä seuraavana verovuotena.

Luovutusvoittoverotus voi jäädä toteutumatta siksi, että sijoittaja muuttaa Suomesta ulkomaille ja hän ei enää ole Suomessa yleisesti verovelvollinen. Tämän takia verovähennys luettaisiin tuloksi verotuksessa myös silloin, kun vähennyksen saanut luonnollinen henkilö muuttaa pois Euroopan talousalueen ulkopuolelle, jolloin hänestä tulee Suomessa rajoitetusti verovelvollinen.

Vähennys luettaisiin vastaavasti tuloksi silloin, kun osakas lahjoittaa osakkeet, jotta siitä ei tulisi lopullista huojennusta. Näissä tilanteissa vähennyksen lukeminen tuloksi olisi perusteltua, koska sijoituksen tehneen sijoittajan ei enää katsottaisi sitoutuvan

kohdeyhtiön opastamiseen tämän liiketoiminnassa. Sijoittajan kuollessa ennen luovutusta tai ennen kahdeksan vuoden määräajan täyttymistä vähennyksen tulouttamiseksi vähennys luettaisiin sijoittajan kuolinvuoden pääomatuloksi.

Vähennys luettaisiin tuloksi myös silloin, kun yhtiö kolmen vuoden aikana sijoituksen tekemisen jälkeen jakaisi varoja osakkailleen joko alentamalla osakepääomaansa tai muulla tavalla. Tuloksi lukeminen ei koskisi tilanteista, joissa yhtiö jakaa voitto-varojaan tavanomaisesti osinkona.

Tuloksi luettava verovähennys olisi pääomatuloa. Jos verovähennys luettaisiin tuloksi tilanteessa, jossa sijoituksen kohteena olevat osakkeet on luovutettu tappiolla, tulon käsittely pääomatulona johtaisi tilanteeseen, jossa luovutustappiota ei vähennettäisi kyseisestä tulosta. Tämä tilanne voisi johtaa kohtuuttomaan lopputulokseen. Siksi ehdotetaan, että vähennys luettaisiin tuloksi vain siltä osin kuin sen määrä ylittäisi sijoituksen perusteella saatujen osakkeiden luovutuksesta mahdollisesti syntyvän luovutustappion määrän.

Erityisiä säännöksiä

Vähennys ehdotetaan toteutettavaksi verotuksen toimittamisen yhteydessä. Vähennykseen sovellettaisiin verotusmenettelystä annetun lain (1558/21995) säännöksiä. Vähennystä vaadittaisiin erikseen veroilmoituksen yhteydessä. Lakiin lisättävän säännöksen nojalla sijoituksen vastaanottaneen kohdeyhtiön olisi annettava Verohallinnolle vuosi-ilmoitus vähennykseen oikeuttavasta sijoituksesta.

Huojennus kohdistuisi nuorten aloitusvaiheessa olevien yritysten toiminnan rahoittamiseen, jota nykyisin tuetaan julkisin varoin valtionavustuslain (688/2001) nojalla. Valtionavustuslain 7 §:n mukaan valtionavustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että tarkoitus, johon valtionavustusta haetaan, on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä. Valtionavustuslakia ei kuitenkaan lain 3 §:n mukaan sovelleta verojen tai muiden saamisten maksuhelpotuksiin tai -vapautuksiin.

Ehdotettu huojennus tulisi olemaan suorien tukien kanssa vaihtoehtoinen tukimuoto. Tästä syystä ehdotetaan valtionavustuslainsäädäntöä vastaavasti säädettäväksi, että huojennusta ei myönnettäisi sellaiselle kohdeyhtiölle, jonka toimintaa ei voida pitää valtionavustuslaissa tarkoitetulla tavalla yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä.

Valtiontukien kasautuminen ja valvonta

Nuorille kasvuvaiheessa oleville yrityksille saatetaan myöntää useita suoria valtion tai kunnan tukia muun muassa Finnvera Oyj:n, Suomen Teollisuussijoitus Oyj:n ja

Tekesin toimesta. Tämän vuoksi olisi lakiin otettava säännökset valtiontukien kasautumisen seurannasta ja tukien rajoittamisesta kasautumistilanteissa.

Laissa säädettäväksi ehdotetun vähennyksen verovuositaisen enimmäismäärän lisäksi ehdotetaan, että verotuksen yhteydessä on otettava huomioon puitteisiin sisältyvä valtiontuen kasautumista koskeva rajoitus. Saatujen muiden tukien ja riskisijoitusten kohdentumista samoihin kustannuksiin ei ole mahdollista valvoa verotusmenettelyssä. Siinä vaiheessa, kun sijoitus otetaan huomioon verotuksessa, on suoria tukia jo saatettu myöntää. Tukien yhteensovittaminen johtaisi jo myönnettyjen tukien takaisinperintään. Näistä syistä johtuen valtiontukien kasaantumisen rajoittaminen toteutettaisiin siten, että vähennystä ei myönnettäisi lainkaan, jos samojen kustannusten rahoittamiseen on saatu valtionavustuslain 4 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua julkista tukea.

Veronhuojennus olisi vaihtoehtoinen tukimuoto samoihin kustannuksiin saatavilla olevien muiden julkisten tukien kanssa. Yritys valitsisi erilaisista tukimuodoista tilanteeseensa sopivimman.

Tukien valvonnan tehostamiseksi komissio edellyttää tukien saajien julkistamista. Verohallinto seuraisi tukien myöntämistä ja julkaisisi luetteloa sijoitusten saajista. Lisäksi komissio edellyttää, että luettelo sijoitusten saajista julkaistaan myös komission internetsivuilla.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset valtiontalouteen

Suomen bisnesenkeliä verkosto, Finnish Business Angels Network (FiBAN), arvioi Suomessa olevan noin 300—400 bisnesenkeliä. Verovaikutuksia arvioitaessa oletetaan vähennystä hyödyntävien bisnesenkeleiden määrän olevan noin 500 henkilöä. Ehdotetun huojennuksen perusteella pieniin yhtiöihin tehtävien pääomasijoitusten arvioidaan lisääntyvän noin kymmenellä miljoonalla eurolla vuosina 2013—2015. Veronhuojennuksen arvioidaan pienentävän valtion verotuloja noin seitsemällä miljoonalla eurolla vuodessa vuosina 2013—2015. Verotulojen menetys ei olisi lopullinen, vaan sen arvioidaan pääosin palautuvan valtiolle tuloina seuraavien kahdeksan vuoden aikana. Koska verovähennys tehdään vain valtionverotuksessa, esityksellä ei ole vaikutusta kuntien eikä seurakuntien verotuloihin.

3.2 Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset

Vähennyksen toteuttaminen ja valvonta lisääisivät Verohallinnon työmäärää. Erityisesti valtiontukivalvonnan toteuttaminen olisi Verohallinnon henkilö- ja muut resurssit huomioon ottaen hyvin vaativa ja huonosti Verohallinnon toimialaan sopiva tehtävä. Valtiontukien kasautumisen valvontaa varten on tällä hetkellä jo olemassa organisaatiot, joiden tehtäviin valvonta luontevasti kuuluu. Koska ne eivät kuitenkaan toimita verotusta, niiden asiantuntemusta ei voida hyödyntää verotuksen muodossa myönnettävän valtiontuen valvonnassa.

Veronhuojennuksen toteuttaminen aiheuttaisi merkittävää hallinnollista lisätaakkaa sekä sijoitusten kohdeyrityksille että viranomaisille.

4 Asian valmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Fiban-Suomen Yksityissijoittajat ry:ltä, Keskuskauppakamarilta, Perheyritysten liitto ry:ltä, Suomen Veroasiantuntijat ry:ltä, Suomen pääomasijoittajayhdistys ry:ltä, Suomen Taloushallintoliitto ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Tietosuojeluvaltuutetun toimistolta, työ- ja elinkeinoministeriöltä, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus VATT:lta, Verohallinnolta, Veronmaksajain Keskusliitto ry:ltä ja professori Heikki Niskakankaalta.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Veronmaksun lykkäämistä koskeva säännöstö on ehdotettu korvattavaksi uudella maksujärjestelysäännöstöllä hallituksen esityksessä HE 76/2012 vp. Kyseisen ehdotuksen perusteella mahdollisesti tehtävät lainsäädäntömuutokset on otettava huomioon tämän lakiehdotuksen säännöksissä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta vuosina 2013—2015

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä todettaisiin lain yleinen soveltamisala. Lakia sovellettaisiin osakeyhtiöihin tehtävien niin sanottujen riskipääomasijoitusten perusteella yksityishenkilöille myönnettävään veronhuojennukseen. Tällaisia yleensä aloittaviin yrityksiin henkilökohtaista osaamista ja pääomaa sijoittavia henkilöitä kutsutaan kansainvälisesti businessenkeleiksi.

Lakia sovellettaisiin Suomessa yleisesti verovelvolliseen luonnolliseen henkilöön, jolla olisi oikeus verovuosina 2013—2015 vähentää pääomatuloistaan 50 prosenttia kohdeyhtiöihin sijoittamastaan uudesta osakepääomasta tässä laissa tarkemmin säädettyllä tavalla.

2 §. *Määritelmiä.* Pykälässä määriteltäisiin laissa tarkoitetut muut keskeiset käsitteet. Pykälän 1 kohdassa määriteltäisiin sijoittaja. Tässä laissa tarkoitettaisiin sijoittajalla Suomessa yleisesti verovelvollista luonnollista henkilöä, joka sijoittaa ehdotetussa laissa tarkoitettuun osakeyhtiöön osakepääomaa saaden vastikkeeksi yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita.

Pykälän kohdassa 2 määriteltäisiin kohdeyhtiö, jolla tarkoitettaisiin osakeyhtiölain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua yksityistä osakeyhtiötä tai sitä oikeudelliselta muodoltaan vastaavaa Euroopan talousalueella rekisteröityä pääomayhtiötä, joka ei olisi tuloverolain 33 a §:ssä tarkoitettu julkisesti noteerattu yhtiö. Euroopan talousalueella rekisteröidyllä yhtiöllä tulee olla kiinteä toimipaikka Suomessa.

Pykälän 3 kohdan mukaan pienellä yrityksellä tarkoitettaisiin yritystä, jonka palveluksessa olisi vähemmän kuin 50 henkilöä. Lisäksi edellytettäisiin toiminnan laajuuteen liittyvien edellytysten täyttymistä. Yhtiön liikevaihto ja taseen loppusumma eivät saisi ylittää kymmentä miljoonaa euroa. Lisäksi yhtiön olisi täytettävä mikroyritysten sekä pienten ja keskisuuren yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitetut yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suositukseseen sisältyvät pienen yrityksen tunnusmerkit. Pieni yritys määritellään suosituksessa yritykseksi, jonka palveluksessa on alle 50 työntekijää ja jonka vuosiliikevaihto tai taseen loppusumma on alle kymmenen miljoonaa. Näiden pienen ja keskisuuren yrityksen määritelmän raja-arvojen täytyminen lasketaan suosituksen liitteen 4—6 artikloissa määrätyllä tavalla. Artiklojen 4—6 yksityiskohtaiset määräykset koskevat henkilöstömäärän ja rahamääräisten arvojen laskennassa käytettäviä tietoja

ja niiden tarkastelujaksoa sekä henkilöstömäärän laskemista. Raja-arvojen laskentaa varten yritykset jaotellaan kolmeen yritystyyppiin: riippumattomiin yrityksiin, omistusyhteisyriksiin ja sidosyrityksiin, joiden kunkin osalta liitteessä on tarkempia määräyksiä.

3 §. *Vähennyksen tekeminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yritykseen tehtävän sijoituksen perusteella myönnettävän verovähennyksen määrästä ja sen vähentämistä sijoittajan verotuksessa. Sijoittaja voisi vähentää verovuoden pääomatulostaan 50 prosenttia kohdeyhtiöön sijoittamansa uuden osakepääoman määrästä. Jos sijoituksen määrä olisi esimerkiksi 100 000 euroa, sijoittaja saisi 50 000 euron suuruisen vähennyksen pääomatuloistaan. Veronhuojennuksen määrä olisi joko 30 prosenttia tai 32 prosenttia riippuen sijoittajan oman pääomatuloveroprosentin määrästä. Sijoittajan saama hyöty olisi tässä esimerkissä 15 000—16 000 euroa.

Vähennys tehtäisiin tuloverolain 30 §:n 2 momentissa tarkoitettusta verovuoden pääomatulosta. Verovuoden pääomatulo on tulo, josta on vähennetty pääomatulolajin luonnolliset vähennykset ja korkomenot sekä tuloverolain 59 §:n mukainen elinkeino- tai maataloustulolähteen tappio. Vähennys vähennetään ennen aikaisemmilta verovuosilta vahvistettujen pääomatulolajin tappioiden vähentämistä verovuoden pääomatulosta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin sijoituksen vähimmäis- ja enimmäismääristä. Veronhuojennuksella tavoitellaan merkittävän määräisten sijoitusten lisääntymistä. Jotta tämä tavoite saavutettaisiin, verovähennyksen vähimmäismäärä olisi 5 000 euroa. Vähennykseen oikeuttavaan kohdeyhtiöön tehtävän sijoituksen olisi tällöin oltava vähintään 10 000 euroa. Verovähennyksen enimmäismäärä olisi 75 000 euroa, jonka saisi 150 000 euron suuruisen sijoituksen perusteella. Vähimmäis- ja enimmäismäärissä kysymys olisi siitä sijoituksen määrästä, joka oikeuttaa veronhuojennukseen. Jos sijoittaja sijoittaisi kohdeyhtiöön uutta pääomaa enemmän kuin 150 000 euroa, rajoitus rajaisi huojennukseen oikeuttavan määrän, mutta ylärajaa suurempikin sijoitus voitaisiin tehdä veronhuojennusta menettämättä.

Yksittäinen sijoittaja voisi sijoittaa myös useampiin kohdeyhtiöihin. Tällöin sijoittaja saisi verovuosikohtaisen vähennyksen enimmäismäärän 125 000 euroa yhteensä 250 000 euron suuruisen sijoitusten perusteella.

Jos sijoittaja ei voisi vähentää 50 prosenttia tekemänsä sijoituksen määrästä pääomatuloistaan sijoituksen tekemisvuonna sen vuoksi, että hänellä ei ole riittävää määrää pääomatuloja, pykälän 3 momentin mukaan vähentämättä jäävä osuus voitaisiin vähentää sijoittajan kolmen seuraavan verovuoden pääomatulosta.

Koska huojennus on tarkoitettu kohdistumaan pääomatuloihin, 4 momentissa säädettäisiin, että vähentämättä jäävää sijoituksen osuutta ei otettaisi huomioon laskettaessa tuloverolain 60 §:n mukaista alijäämähyvitystä tai pääomatulolajin tappiota.

4 §. *Pääomansijoituksen määrä.* Pykälässä säädettäisiin pääomasijoituksen määrästä. Pykälän 1 momentin mukaan sijoituksen määrän tulisi vastata vähintään 20 prosenttia ja vähemmän kuin 50 prosenttia kohdeyhtiön osakepääomasta. Sijoituksen olisi siten oltava suhteellisesti ottaen merkittävä sijoitus eivätkä niin sanotut portfoliosijoitukset voisi tämän vuoksi kuulua huojennuksen piiriin. Toisaalta sijoitus ei voisi johtaa siihen, että sijoituksen tekijä saisi yrityksessä määräysvallan. Koska määräysvalta yhtiössä voi syntyä myös muulla tavoin kuin suoran osakeomistuksen perusteella, olisi määräysvaltaa aina omistusosuuksista riippumatta arvioitava myös siten, että sijoituksen perusteella ei saa muodostua verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:ssä tarkoitettua välillistä tai välitöntä määräysvaltaa kohdeyhtiössä.

Osakemerkintä olisi suoritettava osakeyhtiölain 2 luvun 4 §:n mukaisesti kohdeyhtiön osakepääomaan saman luvun 5 §:n mukaisesti rahan käteismaksuna. Merkittävä osake ei saisi tuottaa osakeyhtiölain 3 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja yhtiön muista osakkeista poikkeavia taloudellisia oikeuksia, kuten poikkeuksellista oikeutta osinkoon tai jako-osuuteen yhtiön purkautuessa.

Pykälän 2 momentin mukaan yksittäinen kohdeyhtiö voisi vastaanottaa sijoituksia eri sijoittajilta yhteensä 2 500 000 euroa kalenterivuoden aikana. Yhtiö ei saa unionin valtiontukisäännösten perusteella ottaa vastaan enempää kuin mainitun määrän. Jos sijoituksia tehtäisiin enimmäismääriä enemmän, jokaisen sijoittajan verovähennykseen oikeuttavaa osuutta pienennettäisiin sijoittajien sijoitusosuuksien suhteessa.

5 §. *Sijoittajan riippumattomuus.* Pykälässä säädettäisiin sijoittajan suhteesta kohdeyhtiöön. Veronhuojennuksen tarkoitus olisi lisätä yritystoiminnan erityisosaamista omaavien henkilöiden mielenkiintoa sijoittaa omaa osaamistaan sekä uutta pääomaa uusiin kasvuyrityksiin. Koska tarkoitus on, että kysymys olisi sijoittajista, jotka sijoittavat ja antavat asiantuntemuksensa aloitusvaiheessa oleville yrityksille, huojennuksen piirin ulkopuolelle rajattaisiin henkilöt, jotka sijoittavat määräysvallassaan olevaan yritykseen. Tämä rajausta sisältyy myös riskipääomasijoituksia koskevissa komission suuntaviivoissa käytettyyn businesenkelin määritelmään. Rajausta koskisi myös välillistä omistusta esimerkiksi holding-yhtiöiden kautta sekä sellaisia omistuksia, joissa sijoittajalla on lähipiirinsä kanssa välittömästi tai välillisesti määräysvalta yhtiön päätöksenteossa.

Sijoittajan lähipiirillä tarkoitettaisiin verovelvollisen perheenjäsentä tai suoraan ylenevässä tai alenevassa polvessa olevaa perillistä. Lähipiiriin kuuluviksi katsottaisiin

henkilön aviopuoliso tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa oleva henkilö, sisarus, sisar- ja velipuoli, henkilön ja hänen aviopuolisonsa tai häneen avioliitonomaisessa suhteessa olevan henkilön ylenevässä tai alenevassa polvessa oleva sukulainen sekä mainittujen henkilöiden aviopuolisot tai heihin avioliitonomaisessa suhteessa olevat henkilöt.

Lähipiirin määritelmä tarvittaisiin sen osoittamiseksi, milloin sijoittaja katsottaisiin olevan sellaisessa riippumattomassa suhteessa sijoituskohteena olevaan yhtiöön kuin laissa edellytetään. Esimerkiksi kummankin aviopuolison omistaessa 30 prosenttia kohdeyhtiön pääomasta sijoittajan katsottaisiin olevan yhteydessä kohdeyhtiöön siten, että vähennystä ei voitaisi myöntää.

Sijoituksen osakepääomaan tulisi kohdistua sellaiseen yhtiöön, jonka osakkeita sijoittaja tai hänen lähipiiriinsä kuuluva henkilö tai tällaisen henkilön osittain tai kokonaan omistama yhtiö eivät ole omistaneet viimeisten kolmen sijoitusajankohtaa edeltävän kalenterivuoden aikana. Yhtiössä, jonka osakkeita sijoittaja merkitsee, ei saisi olla välillisesti eikä välittömästi osakkaina sijoittajan lähipiiriin kuuluvia henkilöitä tai näiden hallitsemia yhtiöitä.

6 §. *Kohdeyhtiön ominaisuudet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin sijoituksen kohteena olevaa yhtiötä koskevista edellytyksistä. Kohdeyhtiön olisi oltava pieni yritys, jota ei olisi vapautettu tuloverotuksesta ja joka harjoittaisi muuta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa kuin luottolaitos- tai vakuutustoimintaa, laivanrakennusta tai hiili- tai teräsliiketoimintaa. Koska toiminnan olisi oltava elinkeinoverolain mukaista elinkeinotoimintaa, huojennus ei soveltuisi sellaisiin yhtiöihin, jotka harjoittaisivat tuloverolain tai maatalouden tuloverolain (543/1967) mukaista toimintaa. Verovähennystä ei saisi myöskään sellaisen sijoituksen perusteella, joka on tehty kiinteistöliiketoimintaa tai sijoitustoimintaa harjoittavaan yhtiöön.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että yhtiön rekisteröimisestä ei saisi olla sijoituksen tekemisen hetkellä kulunut kuutta vuotta pitempää aikaa. Koska veronhuojennus on tarkoitettu uusien aloittavien niin sanotussa start-up-vaiheessa olevien yritysten rahoituksen lisäämiseksi, tällä edellytyksellä varmistettaisiin, että tuki kohdistuisi juuri näihin uusiin kasvuvaiheen yrityksiin. Yrityksen ikää koskeva edellytys rajaa veronhuojennuksen kohdistumaan aloittamis- ja kasvuvaiheessa oleviin yrityksiin. Yrityksen kuuden vuoden enimmäisikä vastaa nuoren innovatiivisen kasvuyrityksen määritelmää Yhteisön puitteissa tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtioneutelle (2006/C 323/01). Pienen yrityksen määritelmän täyttyminen sekä toimimisaika tulisi todeta sijoituksen tekohetken tilanteen mukaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että kohdeyhtiö ei saisi olla komission tiedonannossa Yhteisön suuntaviivat valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (2004/C 244/02) tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys eikä yritys, jota koskee komission päätökseen perustuva valtiontuen perintämääräys. Tämä rajoitus aiheutuu siitä, että riskipääomasijoituksen muodossa annettava valtiontuki ei saa komission suuntaviivojen mukaan kohdistua taloudellisissa vaikeuksissa oleviin yrityksiin. Riskipääomasijoitusten tarkoitus on hankkia rahoitusta uusille start-up-vaiheessa oleville kasvuyrityksille, joten ehdotetun veronhuojennuksen tavoitteeseen ei sovi se, että kohdeyhtiö olisi sellaisissa taloudellisissa vaikeuksissa, joiden perusteella se olisi oikeutettu muuhun valtiontukeen.

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmän perusteet on kuvattu yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen 1 artiklan 7 kohdassa.

Sijoittajalle ei myönnettäisi veronhuojennusta, jos kohdeyritystä koskee komission päätökseen perustuva valtiontuen perintämääräys. Rajoitusta sovellettaisiin tilanteissa, joissa yritykselle on annettu eräiden valtiontukea koskevien Euroopan yhteisön sääntöjen soveltamisesta annetun lain (300/2001) 1 §:ssä tarkoitettu takaisinperintäpäätös, jolla pannaan täytäntöön komission tekemä päätös valtiontuen takaisinperimisestä ja tukea ei ole palautettu neljän kuukauden kuluessa komission päätöksen antamisesta.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että kohdeyhtiö ei voisi olla yhtiö, joka on perustettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52—52 d §:ssä tarkoitetussa sulautumisessa, jakautumisessa tai liiketoimintasiirrossa. Näissä tilanteissa kysymys on yleensä muodollisesti uudesta yrityksestä, jonka toimintaa on kuitenkin harjoitettu jo aikaisemmin eri yhtiössä.

Yhtiön kokoa tai sijoituksen tekemistä koskevien aikarajojen täyttyminen saattaisi johtaa uusien yhtiöiden perustamiseen huojennuksen saamiseksi. Tällöin aikaisemmin harjoitetun toiminnan jatkamiseksi perustettaisiin uusi yhtiö, johon vanha toiminta siirrettäisiin. Järjestely voitaisiin toteuttaa esimerkiksi joko elinkeinotulon verottamisesta annetun lain mukaisena yritysjärjestelynä tai yrityskaupan muodossa.

Lähtökohtaisesti vain verohyödyn saamiseksi perustettuihin yhtiöihin tehtyjä sijoituksia ei siten hyväksyttäisi huojennuksen piiriin. Koska veronhuojennus olisi tarkoitettu uusiin aloittaviin kasvuyrityksiin kohdistuvien pääomasijoitusten lisäämiseksi, tulisi kohdeyhtiön olla aidosti uusi yritys eikä yhtiö, joka on perustettu jatkamaan aikaisemman yhtiön jo harjoittamaa toimintaa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että sijoituksen olisi perustuttava riskipääomasuuntaviivojen kohdassa 4.3.5 b) ja c) kohdissa tarkoitettuihin liiketoiminta- ja irtautumissuunnitelmiin, joiden perusteella voitaisiin todeta sijoituksen perustuvan realistisiin tuotto-odotuksiin. Lain mukaisen sijoituksen olisi perustuttava liiketaloudellisiin tuotto-odotuksiin ja kaupallisten tuottojen hankkimiseen. Tällöin sijoituksen tekeminen perustuisi siihen, että sijoituksesta saataisiin kohdeyritystä avustamalla mahdollisimman suuri tuotto. Tätä varten kohdeyhtiöllä olisi oltava olemassa liiketoimintasuunnitelma, jonka perusteella sijoittaja voisi todeta yhtiön toiminnan liiketaloudellisesti järkeväksi. Liiketoimintasuunnitelman olisi sisällettävä ainakin kuvaus kohdeyhtiön tuotteista ja liiketoimintastrategiasta, arvio tulevista tuotoista, laskelma rahoitustarpeista, markkinointisuunnitelma sekä selvitys yhtiön taloudellisesta tilasta.

Lisäksi sijoitukselle olisi laadittava irtautumissuunnitelma, jonka perusteella yhtiö ja sijoittaja voisivat todeta osakesijoituksesta luopumisen ajankohdan ja ne edellytykset, joiden täyttyessä sijoittaja luopuisi sijoituksesta. Irtautumissuunnitelmalla tarkoitettaisiin suunnitelmaa, jolla sijoittaja luopuisi osakeomistuksestaan mahdollisimman suureen tuottoon tähtäävän suunnitelman mukaisesti. Irtautuminen voisi tapahtua esimerkiksi liiketoiminnan myynnin perusteella, myymällä yhtiön osakkeet toiselle sijoittajalle tai kohdeyhtiölle itselleen tai myymällä osakkeet julkisesti esimerkiksi listautumalla julkisen kaupankäynnin kohteeksi.

Sekä liiketoimintasuunnitelma että irtautumissuunnitelma olisi laadittava etukäteen sijoituksen kannattavuuden arvioimista varten.

7 §. *Vähennykseen liittyviä rajoituksia.* Pykälän 1 momentin mukaan vähennystä ei myönnettäisi sijoituksen perusteella, joka on tehty yhtiöön, jonka toimintaa ei voida pitää yhteiskunnallisesti hyväksyttävänä. Säännöksen soveltamisala olisi periaatteiltaan vastaava kuin valtionavustuslain 7 §:n soveltamisala. Vähennyksen saavan hankkeen edellytettäisiin olevan voimassa olevien säädösten ja määräysten mukainen. Vähennystä ei myönnettäisi, jos hankkeen tarkoitus olisi lainvastainen tai vähennyksen myöntäminen olisi vastoin yleistä moraalia taikka esimerkiksi kyseisellä alalla noudatettavia ja yleisesti vakiintuneita hyviä tapoja ja käytäntöjä.

Pykälän 2 momentin mukaan vähennykseen oikeuttavana pääomansijoituksena ei pidettäisi yhtiöön tehtyä sijoitusta, jos kohdeyhtiön osakepääomaa olisi kolmen verovuotta edeltävän verovuoden aikana alennettu osakkeita mitätöimällä tai lunastamalla tai yhtiön varoja olisi jaettu maksamalla osakkeenomistajille muita suorituksia kuin osingonjakoon perustuvia osinkoja. Varojen jakaminen olisi viite siitä, että yhtiö ei ole välittömässä pääoman tarpeessa. Edellytys olisi tarpeen, jotta veronhuojennuksen tavoite siitä, että kohdeyhtiöön sijoitetaan yritystoimintaan liittyvän kasvun kannalta

tarpeellista pääomaa, toteutuu. Sijoitukselta olisi edellytettävä myös jonkin asteista pysyvyyttä.

8 §. *Vähennyksen lukeminen tuloksi.* Pykälän 1 momentin mukaan tehdyn osakesijoituksen perusteella pääomatuloista vähennetty määrä luettaisiin sen verovuoden tuloksi, jolloin vähennyksen perusteena olevat osakkeet luovutetaan. Tuloutuva määrä olisi tuloverolain 32 §:n mukaista pääomatuloa. Osakkeiden luovutuksesta syntyvä luovutusvoitto tai -tappio laskettaisiin normaalisti tuloverolain 46 §:n mukaisesti. Jos osakkeita luovutetaan useamman verovuoden aikana, tuloksi lukeminen tapahtuisi luovutettujen ja luovuttamatta olevien osakkeiden suhteessa. Vähennys luettaisiin tuloksi myös silloin, kun yrityksen toiminta on lopetettu. Tuloksi luettava verovähennys olisi pääomatuloa, joten tuloksi luettavasta määrästä voitaisiin vähentää pääomatulosta tuloverolain mukaan tehtävät vähennykset.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos kohdeyhtiön osakepääomaa olisi kolmen verovuotta seuraavan verovuoden aikana alennettu osakkeita mitätöimällä tai lunastamalla tai yhtiön varoja olisi jaettu maksamalla osakkeenomistajille muita suorituksia kuin osingonjakoon perustuvia osinkoja luettaisiin verotuksessa vähennetty määrä sijoittajan tuloksi sinä verovuonna, kun osakepääomaa alennetaan tai varoja jaetaan.

Pykälän 4 momentin mukaan silloin, kun verovelvollinen kansallisen lainsäädännön tai verosopimusmääräyksen perusteella ei ole enää verovelvollinen Suomessa, pääomatulosta vähennetty määrä luettaisiin tuloksi sinä viimeisenä verovuonna, jolloin hän on verovelvollinen. Verohallinto voisi hakemuksesta myöntää lykkäystä veron maksamiselle, kunnes sijoittaja luovuttaisi osakkeet tai kunnes kahdeksan vuotta olisi kulunut sijoituksen tekemisestä. Veronmaksun turvaamiseksi voitaisiin vaatia vakuus. Menettelyyn sovellettaisiin verotusmenettelystä annetun lain 90 §:n ja eräiden verojen lykkäyksen ehdoista annetun valtiovarainministeriön päätöksen säännöksiä ja määräyksiä.

Pykälän 5 momentin mukaan vähennys luettaisiin tuloksi vain siltä osin kuin sen määrä ylittäisi vähennyksen perusteena olevan sijoituksen perusteella hankittujen osakkeiden luovutuksesta syntyvän luovutustappion. Esimerkiksi, jos osakkeet olisi hankittu 100 000 euron hankintahinnalla, sijoittaja olisi saanut tehdä 50 000 euron suuruisen ylimääräisen vähennyksen pääomatuloistaan. Kun hän myöhemmin luovuttaisi osakkeet 60 000 euron luovutushinnalla, olisi luovutustappion määrä 40 000 euroa. Sijoittajan tuloksi luettaisiin palautuvana vähennyksenä vain 10 000 euroa, joka olisi luovutustappion ylittävä määrä.

9 §. *Kohdeyhtiön ilmoittamisvelvollisuus.* Kohdeyhtiön olisi annettava Verohallinnolle erillinen ilmoitus veronhuojennuksen edellytysten voimassaolosta noudattaen, mitä

veronalaisen tulon ilmoittamisvelvollisuudesta muualla verolainsäädännössä säädetään. Yhtiön olisi samalla annettava selvitys 5, 6 ja 7 §:ssä säädettyjen verovähennyksen edellytysten ja 5 §:ssä säädettyjen vähennyksen määrään liittyvien edellytysten täyttymisestä.

Pykälän 2 momentissa valtuutetaan Verohallinto määräämään tarkemmin valvonnan kannalta tarpeellisten tietojen sisällöstä.

10 §. *Verotuksen toimittaminen ja muutoksenhaku.* Pykälässä säädettäisiin muun verolainsäädännön soveltamisesta vähennykseen. Koska riskipääomasijoituksen perusteella verotuksessa myönnettävä verovähennys olisi tuloverolain mukaisesta pääomatulosta tehtävä vähennys, sovellettaisiin siihen soveltuvin osin tuloverolakia ja myös muuta verolainsäädäntöä. Verotuksen toimittamiseen, muuttamiseen ja muutoksenhakuun sovellettaisiin tuloverotukseen yleisesti sovellettavaa verotusmenettelystä annettua lakia.

11 §. *Valtiontukien kumulaatio ja hyväksyttävyyys.* Pykälässä säädettäisiin valtiontukien kasaantumisen eli kumulaation takia sovellettavista rajoituksista. Vähennyistä ei myönnettäisi, mikäli verovelvollinen saa muuta valtiontukea, jota käytetään samojen kustannusten kattamiseen kuin saatua pääomasijoitusta. Huomioon otettaisiin sekä kotimaisista että ulkomaisista lähteistä saatavat tuet. Suomessa luetteloa kansallisista valtiontukiohjelmista on ylläpitänyt työ- ja elinkeinoministeriö internetsivuillaan. Unionin tasolla komission kilpailun pääosasto ylläpitää valtiontukirekisteriä, joka sisältää valtiontukien tai tukiohjelmien hyväksymistä koskevat komission päätökset.

Verovähennyksen rajoittaminen ei koskisi tilannetta, jossa muu tuki on vahvistettu komission tiedonannossa Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle (EUVL C 323/1, 30.12.2006) tai komission asetuksessa (EY) N:ro 800/2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti, yleinen ryhmäpoikkeusasetus.

12 §. *Veronhuojennuksen seuranta.* Pykälässä säädettäisiin valtiontukien yleisestä seurannasta. Riskipääomasijoituksista annettujen suuntaviivojen mukaan veronhuojennusten määriä ja valtiontuen vaikutuksen arviointia varten on järjestettävä seuranta. Veronhuojennuksen seurantaa varten Verohallinto veloitettaisiin pitämään luetteloa tehdyistä riskipääomasijoituksista ja niistä yrityksistä, jotka ovat hyötäneet sijoituksista. Luettelo julkaistaan Verohallinnon ja komission internet-sivuilla.

13 §. *Voimaantulo.* Ehdotettu veronhuojennus on notifioitava komissiolle, joten järjestelmää ei voida ottaa käyttöön ennen kuin komissio on todennut sen sisämarkki-

noille soveltuvaksi. Tarkoituksena on, että lakia sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuonna 2013 alkavalta verovuodelta. Laki tulisi voimaan erillisellä valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana sen jälkeen, kun komission hyväksyntä on saatu.

Verovähennys myönnettäisiin niiden sijoitusten perusteella, jotka on tehty vuosina 2013—2015 sen jälkeen, kun laki on tullut voimaan. Sijoitukset, jotka on tehty ennen kuin komissio on hyväksynyt veronhuojennuksen valtioneuvoston päätöksellä ja ennen lain erillistä voimaansaattamista, eivät oikeuttaisi verovähennykseen. Sijoittajan verotuksessa vuonna 2015 tehty vähennys on luettava tuloksi viimeistään verovuonna 2023.

1.2 Verotusmenettelystä annettu laki

16 §. Verotusmenettelystä annetun lain 16 §:ään lisättäisiin uusi 12 momentti, jonka mukaan sijoituksen vastaanottaneen kohdeyhtiön olisi annettava Verohallinnolle vuosiluonnos vähennykseen oikeuttavasta sijoituksesta. Verohallinto antaisi tarkemmat määräykset annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta pykälään sisältyvän valtuussäännöksen nojalla.

2 Tarkemmat määräykset

Lakiehdotus sisältää valtuutuksen Verohallinnolle antaa tarkempia määräyksiä tiedoista, jotka sijoituskohteena olevan yhtiön ja vähennystä vaativan verovelvollisen olisi annettava sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta annetun lain mukaan ja joista voitaisiin todeta verovähennyksen voimassaolon edellytysten olemassaolo. Selvitys annettaisiin veroilmoituksen yhteydessä.

Verohallinto antaisi tarkempia määräyksiä sijoituksen vastaanottaneen kohdeyhtiön vuosiluonnokseen tarvittavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta.

3 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan vuonna 2013 sen jälkeen, kun komissio on hyväksynyt ehdotetun valtioneuvoston päätöksen. Lakien voimaantuloajankohdasta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Lakeja sovellettaisiin verovuosilta 2013—2023 toimitettavissa verotuksissa lain voimaantuloajankohdasta alkaen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

sijoitustoiminnan veronhuojennuksesta verovuosina 2013—2015

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Soveltamisala

Suomessa yleisesti verovelvollinen luonnollinen henkilö on verovuosina 2013—2015 oikeutettu ylimääräisen vähennykseen osakeyhtiöön sijoittamansa uuden osakepääoman perusteella tässä laissa säädetyllä tavalla.

2 §

Määritelmiä

Tässä laissa tarkoitetaan

- 1) *sijoittajalla*, Suomessa yleisesti verovelvollista luonnollista henkilöä, joka sijoittaa tässä laissa tarkoitettuun kohdeyhtiöön osakepääomaa saaden vastikkeeksi yhtiön liikkeelle laskemia uusia osakkeita;
- 2) *kohdeyhtiöllä*, osakeyhtiötä tai sitä oikeudelliselta muodoltaan vastaavaa Euroopan talousalueella rekisteröityä pääomayhtiötä, joka on velvollinen suorittamaan tuloveroa ja, joka ei ole tuloverolain (1535/1992) 33 a §:ssä tarkoitettu julkisesti noteerattu yhtiö ja, jolla on kiinteä toimipaikka Suomessa;
- 3) *pienellä yrityksellä*, yritystä, jonka palveluksessa on vähemmän kuin 50 henkilöä, jonka liikevaihto on enintään kymmenen miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään kymmenen miljoonaa euroa, ja joka täyttää mikroyritysten sekä pienten ja keskisuurten yritysten määritelmästä annetussa komission suosituksessa 2003/361/EY tarkoitetut yrityksen riippumattomuutta kuvaavat ja muut suosituksen sisältävät pienen yrityksen tunnusmerkit.

3 §

Vähennyksen tekeminen

Sijoittaja saa vähentää verovuoden pääomatulostaan määrän, joka vastaa 50 prosenttia hänen kohdeyhtiöön verovuonna sijoittamansa uuden osakepääoman määrästä.

Vähennyksen määrä on verovuonna enintään 75 000 euroa. Vähennystä ei myönnetä, jos vähennettävä määrä on alle 5 000 euroa. Sijoittaja saa vähentää useampaan kohdeyhtiöön tehtyjen sijoitusten perusteella verovuonna enintään 125 000 euroa.

Jos sijoittaja ei voi vähentää 1 momentissa mainittua määrää sinä verovuonna, jona sijoitus on tehty, vähentämättä jäävä osuus voidaan vähentää sijoittajan kolmen seuraavan verovuoden pääomatulosta.

Vähennystä ei oteta huomioon laskettaessa tuloverolain 60 §:n mukaista alijäämähyvitystä eikä pääomatulolajin tappiota.

4 §

Pääomansijoituksen määrä

Vähennykseen oikeuttavan sijoituksen määrän tulee vastata vähintään 20 prosenttia, kuitenkin alle 50 prosenttia kohdeyhtiön osakepääomasta sijoituksen jälkeen. Osake-merkintä on suoritettava osakeyhtiölain (624/2006) 2 luvun 4 §:n mukaisesti kohdeyhtiön osakepääomaan saman luvun 5 §:n mukaisesti rahana. Merkittävä osake ei saa tuottaa osakeyhtiölain 3 luvun 1 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja yhtiön muista osakkeista poikkeavia taloudellisia oikeuksia. Sijoituksen perusteella ei saa muodostua yksin tai yhdessä aikaisemmin omistettujen osakkeiden kanssa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:ssä tarkoitettua välillistä tai välitöntä määräysvaltaa kohdeyhtiössä.

Kohdeyhtiö ei saa vastaanottaa tässä laissa tarkoitettuja sijoituksia enempää kuin 2 500 000 euroa kalenterivuoden aikana. Jos sijoituksia tehdään enemmän, jokaisen sijoittajan verovähennykseen oikeuttavaa osuutta pienennetään sijoittajien sijoitusosuuksien suhteessa.

5 §

Sijoittajan riippumattomuus

Sijoituksen tulee kohdistua sellaiseen kohdeyhtiöön, jonka osakkeita sijoittaja tai hänen lähipiiriinsä kuuluva henkilö taikka tällaisen henkilön osittain tai kokonaan omistama yhtiö eivät omista tai eivät ole omistaneet viimeisten kolmen edeltävän kalenterivuoden aikana.

6 §

Kohdeyhtiön ominaisuudet

Kohdeyhtiön on oltava pieni yritys, joka harjoittaa muuta elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968) 1 §:ssä tarkoitettua elinkeinotoimintaa kuin luottolaitos- tai vakuutustoimintaa, kiinteistöliiketoimintaa, sijoitustoimintaa, arvopaperikauppaa, laivanrakennusta tai hiili- tai teräsliiketoimintaa.

Yhtiön merkitsemisestä kaupparekisteriin tulee olla sijoituksen tekemisen hetkellä kulunut enintään kuusi vuotta.

Kohdeyhtiö ei saa olla yhteisön suuntaviivoissa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi (EUVL C 244/2, 1.10.2004) määritetty vaikeuksissa oleva yritys.

Kohdeyhtiön tulee olla yhtiö, jota ei ole perustettu elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52—52 d §:ssä tarkoitetussa sulautumisessa, jakautumisessa tai liiketoimintasiirrossa, eikä sitä muutenkaan voida katsoa perustetun ennestään olemassa olevan yhtiön toiminnan jatkamista varten.

Kohdeyhtiön on laadittava yhteisön suuntaviivoissa valtiontuesta pieniin ja keskisuurin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten edistämiseksi (2006/C 194/02) kohdassa 4.3.5 tarkoitettu liiketoimintasuunnitelma ja kohdeyhtiön ja sijoittajan on yhdessä laadittava edellä mainituissa suuntaviivoissa tarkoitettu irtaantumissuunnitelma.

7 §

Vähennykseen liittyviä rajoituksia

Vähennystä ei myönnetä sijoituksen perusteella, joka on tehty yhtiöön, jonka toiminta ei ole valtionavustuslaissa (688/2001) tarkoitettulla tavalla yhteiskunnallisesti hyväksyttävää.

Vähennykseen oikeuttavana pääomansijoituksena ei pidetä sijoitusta yhtiöön, jonka osakepääomaa on kolmen verovuotta edeltävän tai kolmen sitä seuraavan verovuoden aikana alennettu osakkeita mitätöimällä tai lunastamalla tai, jonka varoja on jaettu maksamalla muita kuin osingonjakoon perustuvia suorituksia osakkeenomistajille.

8 §

Vähennyksen lukeminen tuloksi

Sijoittajan verotuksessa vähennetty määrä luetaan sen verovuoden pääomatuloksi, jonka aikana vähennyksen perusteena olevia osakkeita luovutetaan tai, jonka aikana verovelvollinen muulla tavoin lakkaa omistamasta osakkeita, kuitenkin viimeistään kahdeksantena sijoitusta seuraavana verovuotena. Luovutus voi tapahtua osakkeita myymällä, lahjoittamalla tai muulla tavalla niin, että omistusoikeus osakkeisiin siirtyy niiden saajalle. Luovutukseen rinnastetaan osakkeista luopuminen jako-osuutta vastaan kohdeyhtiön purkamisen yhteydessä. Vähennystä vastaava määrä luetaan tuloksi myös yhtiön lopetettua toimintansa.

Jos yhtiön osakepääomaa alennetaan tai sen varoja jaetaan 6 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla sijoitusta seuraavien kolmen verovuoden aikana, verotuksessa vähennetty määrä luetaan sijoittajan tuloksi sinä vuonna, kun osakepääomaa on alennettu tai varoja on palautettu.

Jos sijoittaja Suomen lainsäädännön tai kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevan sopimuksen mukaan siirtyy muussa valtiossa kuin Suomessa asuvaksi ennen kuin pääomatulosta vähennetty määrä luetaan hänen tulokseen, pääomatulosta vähennetty määrä luetaan sen verovuoden tuloksi, jona hän viimeksi on ollut Suomessa asuva.

Verohallinto voi hakemuksesta myöntää lykkäystä veron maksamiselle, kunnes sijoittaja luovuttaa osakkeet tai kahdeksan vuotta on kulunut sijoituksen tekemisestä. Veronmaksun turvaamiseksi voidaan vaatia vakuus. Menettelyyn sovelletaan soveltuvien osin verotusmenettelystä annetun lain 90 §:n ja eräiden verojen lykkäyksen ehdoista annetun valtiovarainministeriön asetuksen (1285/2003) säännöksiä ja edellä mainitun lain nojalla annettuja määräyksiä.

Vähennystä vastaavaa määrää ei lueta tuloksi siltä osin kuin sen määrä on enintään vähennyksen perusteena olevan sijoituksen perusteella hankittujen osakkeiden luovutuksesta muodostuvan tuloverolain 50 §:ssä tarkoitetun luovutustappion suuruinen.

9 §

Kohdeyhtiön ilmoittamisvelvollisuus

Kohdeyhtiön on annettava Verohallinnolle erillinen ilmoitus veronhuojennuksen edellytysten voimassaolosta noudattaen, mitä veronalaisen tulon ilmoittamisvelvollisuudesta muualla verolainsäädännössä säädetään. Yhtiön on samalla annettava selvitys 5—7 §:ssä säädettyjen verovähennyksen edellytysten täyttymisestä.

Verohallinto määrää tarkemmin ilmoittamistavasta ja -ajasta sekä valvonnan kannalta tarpeellisten tietojen sisällöstä.

10 §

Verotuksen toimittaminen ja muutoksenhaku

Tämän lain mukaisen verotuksen toimittamiseen, muuttamiseen ja muutoksenhakuun sovelletaan verotusmenettelystä annettua lakia.

11 §

Valtiontukien kumulaatio ja hyväksyttävyyys

Veronhuojennusta ei myönnetä, jos kohdeyritys on saanut Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettua kotimaista tai ulkomaista valtiontukea. Veronhuojennuksen myöntämisen esteenä ei kuitenkaan ole tuki, joka on vahvistettu yhteisön puitteiden tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle (EUVL C 323/1, 30.12.2006) tai komission asetuksen (EY) N:o 800/2008, 6.8.2008, tiettyjen tukimuotojen toteamisesta yhteismarkkinoille soveltuviksi perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan mukaisesti (yleinen ryhmäpoikkeusasetus) perusteella.

12 §

Veronhuojennuksen seuranta

Tämän lain mukaisen veronhuojennuksen seurantaa varten Verohallinto pitää luetteloa tehdyistä sijoituksista ja sijoituksia vastaanottaneista yrityksistä. Luettelo julkaistaan Verohallinnon internetsivuilla.

12 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lakia sovelletaan verovuosilta 2013—2015 toimitettavissa verotuksissa lain voimaantuloajankohdasta alkaen sijoituksiin, jotka on tehty lain voimaantulon jälkeen.

2.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti:

lisätään verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 16 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 947/2008, 1745/2009, 520/2010 ja 1498/2011, uusi 12 momentti seuraavasti:

16 §

Meno- ja vähennystietoja koskeva sivullisen yleinen tiedonantovelvollisuus

Sijoitustoiminnan verohuojennuksesta verovuosina 2013—2015 annetun lain mukaisen sijoituksen vastaanottaneen kohdeyhtiön on annettava sijoituksesta Verohallinnolle vuosi-ilmoitus. Verohallinto antaa tarkemmat määräykset annettavista tiedoista, tietojen antamisen ajankohdasta ja tavasta.